

TORSTEN SÖDERBERGS STIFTELSE

Torsten Söderbergs Stiftelse har till ändamål att främja vetenskaplig forskning och vetenskaplig undervisnings- eller studieverksamhet av landsgagnelig innebörd varvid företrädesvis de ekonomiska, medicinska och rättsvetenskapliga områdena skall komma ifråga.

2018

VERKSAMHETSÅRET 2018

Torsten Söderbergs Stiftelse beviljade under 2018 cirka 53 miljoner kronor till forskning fördelat på ämnesområdena medicin, ekonomi, rättsvetenskap och övrigt. Under den senaste femårsperioden har stiftelsen i genomsnitt anslagit cirka 65 miljoner kronor per år till stöd för vetenskaplig forskning och vetenskaplig undervisnings- och studieverksamhet.

Utöver ordinarie anslagsgivning på 48 miljoner kronor beslutade stiftelsen om ett kapitaltillskott på fem miljoner kronor till Olof A. Söderbergs professur i företagsekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm.

Om de priser stiftelsen utdelat under 2018, *Söderbergska priset* i medicin och *Torsten och Wanja Söderbergs nordiska pris i design och konsthantverk* ges närmare presentationer på sidorna 4 och 5.

Under året har fil.mag. Sabina Andersson tillträtt som stiftelsens kanslichef. Sabina kommer närmast från en tjänst som stabschef vid kulturförvaltningen, Uppsala kommun.

MEDICIN Tio miljoner kronor anslogs till Kungl. Vetenskapsakademien för inrättandet av ytterligare en *Torsten Söderbergs akademiprofessur i medicin*. Professuren, som syftar till att främja internationellt ledande forskning inom ämnesområdet, tilldelas varje år en forskare vid en svensk medicinsk fakultet och möjliggör för innehavaren att på heltid ägna sig åt sin forskning under fem år. Under året har Thomas Perlmann, professor i molekylär

utvecklingsbiologi vid Karolinska Institutet, utsetts av Kungl. Vetenskapsakademien till innehavare av Torsten Söderbergs akademiprofessur i medicin 2017. Thomas Perlmann tilldelas professuren för banbrytande forskning kring hur dopaminproducerande nervceller utvecklas. Läs mer om Thomas Perlmann och akademiprofessorerna på sidan 12.

Ett av de större anslagen inom medicin beviljades professor Claes Ohlsson, Göteborgs universitet för forskning inom metabolism och det centrala nervsystemet inom projektet *En ny mekanism för reglering av kroppsvikt*. Fetma är ett växande folkhälsoproblem som bidrar till allvarliga sjukdomar som diabetes och hjärt- och kärlsjukdom och professor Ohlssons forskning syftar till att utreda nya system för fetmareglering hos människan.

Bland de större anslagen beviljades även professor Anna Blom, Lunds universitet, medel för forskning inom området infektionssjukdomar och antibiotikaresistens. Läs mer om professor Bloms forskningsprojekt på sidan 11.

EKONOMI Inom ämnesområdet ekonomi beviljades docent Emilia Rovira Nordman, Handelshögskolan i Stockholm, ett av de större fortsättningsanslagen för forskning om digitaliseringens internationella utmaningar för detaljhandeln. Projektet *It's a retail revolution: Digitaliseringens internationella utmaningar* vill undersöka hur e-handel kan skapa internationell tillväxt bland

små företag och hur en framgångsrik digitaliseringsstrategi ser ut. Ambitionen med projektet är att både kunna bidra till den internationella forskningsfronten och att generera ny och användbar kunskap till praktiker i detaljhandelsbranschen.

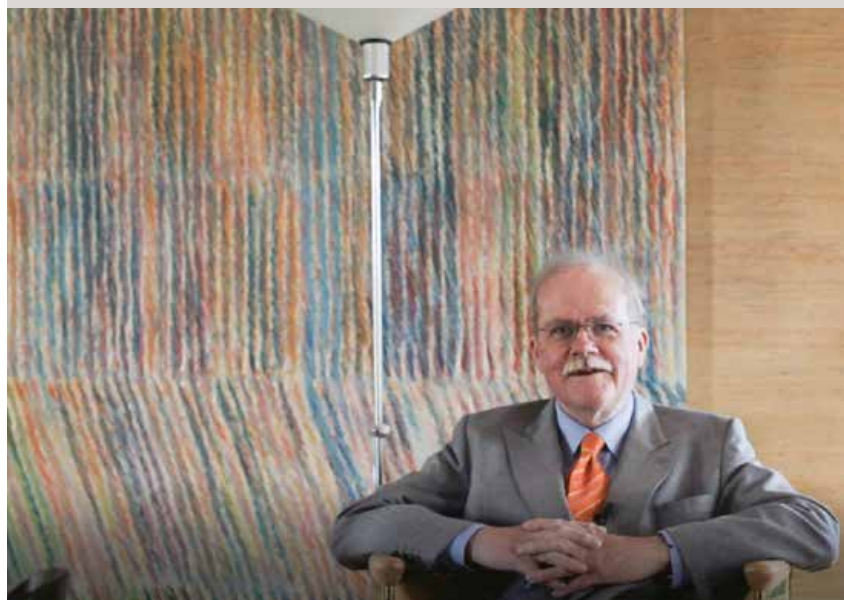
Ekon.dr Joacim Tåg vid Institutet för Näringslivsforskning erhöll ett av de större anslagen för ett forskningsprojekt kring hur de senaste decenniernas omfattande strukturella förändringar på arbetsmarknaden drivits på digitaliserings- och globaliseringsprocesser och påverkat företag och anställda. På sidan 11 presenteras i korthet projektet *Företag och anställda på en föränderlig arbetsmarknad* utförligare.

RÄTTVETENSKAP Det största anslaget inom ämnesområdet rättsvetenskap beviljades jur.kand. Sara Göthlin, Stockholms universitet för forskning rörande *Rangordning av fordringar inom samma förmånsrättsliga kategori*. När flera långivare har lånat ut pengar till samma företag, är det vanligt att långivarna sinsemellan ingår avtal om vilka fordringar som ska vara prioriterade respektive efterställda. Sådana avtal har ännu inte behandlats i svensk lagstiftning, domstolspraxis eller rättsvetenskaplig forskning och forskningen syftar till att bidra till större förutsebarhet vad gäller förutsättningarna för rangordning mellan olika långivare. På sidan 10 förklarar Sara Göthlin mer om sitt doktorandprojekt.

Bland övriga anslag inom ämnesområdet rättsvetenskap kan nämnas

professor Christian Dahlmans projekt *Robusthet i forensisk bevisning* med syfte att bidra till utvecklandet av en rätts-säker metod för bedömningen av robusthet i forensisk bevisning. Beviskravet i brottmål säger att åtalet ska vara bevisat »bortom rimligt tvivel«. Detta beviskrav innehåller ett krav på »robusthet«. Att bevisningen är robust betyder att omständigheterna i målet är tillräckligt utredda. Om bevisningen brister i robusthet ska åtalet ogillas och det är av vikt för rätts-säkerheten att domstolar bedömer robustheten hos forensisk bevisning på ett korrekt sätt.

ÖVRIGT Inom ämnesområdet övrigt kan nämnas fil.dr Martin Neuding Skoog, Försvarshögskolan, vars projekt *Militära entreprenörer i 1500-talets Sverige* syftar till att studera legosoldater som ekonomiska aktörer på Östersjöområdets tidigmoderna värvningsmarknad. På senare år har studiet av militära entreprenörer fått ett stort internationellt genomslag. Syftet med undersökningen är att studera marknaden med fokus på de skotska, engelska, tyska, livländska och holländska legosoldater som tjänade den svenska kronan under denna period. De militära entreprenörernas roll i Östersjöområdet är sedan tidigare ett relativt obearbetat problemkomplex och målsättningen är att belysa den internationella militära marknadens funktion och betydelse för den expansiva utrikespolitik i öster som den svenska kronan inledde under denna period. ♦

Tomas Söderberg in memoriam

Torsten Söderbergs Stiftelses ordförande filosofie hedersdoktor Tomas Söderberg gick efter en kort tids sjukdom bort den 7 januari 2019 i en ålder av 82 år.

Tomas var son till donatorerna och stiftelsens grundare Torsten och Wanja Söderberg. Stiftelsen bildades år 1960 då Tomas, liksom sina två bröder, avstod arv till förmån för stiftelsebildningen. Tomas var under nära 60 år verksam i stiftelsens styrelse och dess ordförande sedan 1987.

Tomas Söderberg var en mycket uppskattad ordförande och under hans engagerade och hängivna ledarskap har stiftelsen framgångsrikt utvecklats och verkat inom sitt ändamål. På senare år kom han särskilt att brinna för projekt inom ekonomi- och rättshistoria, arkeologi och design, men andra områden, ofta av tvärvetenskaplig karaktär, intresserade också.

Många förknippar Tomas alldeles särskilt med *Torsten och Wanja Söderbergs nordiska pris i design och konsthantverk* som Torsten Söderbergs Stiftelse delat ut genom Röhsska museet sedan år 1994. Tomas var en av initiativtagarna till priset och med sitt stora genuina engagemang, även i det praktiska prisarbetet, kom Tomas med tiden nästan att upplevas synonymt med det.

Tomas fick motta ett flertal hedersbetygelser under sin ordförandetid. Han blev filosofie hedersdoktor vid Göteborgs universitet år 2006. Han har också tilldelats Göteborgs stads förtjänststecken för betydande insatser för staden, Handelshögskolans i Göteborg medalj Pro Studio et Scientia för engagemang och vetenskap, Handelshögskolans i Stockholm SIR Research Award samt Riddarkorset av Islands Falkorden. Så sent som 2018 utnämndes Tomas till hedersledamot vid Svenska Läkaresällskapet för viktiga insatser genom åren för medicinsk forskning, särskilt den kliniska forskningen.

Ovan: Stillbild ur filmen »Tomas Söderberg – A Short Documentary« av Carl Johan Engberg, Stavfel produktion. Filmen kan ses på stiftelsens webbplats.

Stockholmspriset i kriminologi

Världens största pris i kriminologi 2018 tilldelades professor Herman Goldstein, USA. Priset delades ut i Stockholms stadshus i juni 2018.

Professor Goldstein tilldelades priset dels för sin globala påverkan i att effektivisera och förbättra polisens arbete, dels för ett livslångt och banbrytande arbete med de bredare frågorna kring polisens funktion i samhället såsom: befogenheter, samhällsansvar, polis-korruption och polisens roll i rättssystemet.

Goldstein forskning har lett till att polisen idag fokuserar mer på att uppnå konkreta resultat av viktiga åtgärder och mindre på traditionella rutinuppgifter. Detta arbetssätt ger en högre grad av samhällsnytta och har lett till utveckling av nya strategier inom polisen. Strategier som fokuserar på att identifiera mönster i brottsligheten och gör det möjligt för polisen att arbeta med mer sammansatta problembilder istället för att hantera varje brotts handling som ett isolerat fall. Goldsteins arbete har också haft en viktig inverkan på polisforskningen eftersom den uppmuntrar till samarbete mellan polis och forskare för att utvärdera effekterna av nya åtgärder på dessa problem.

Stockholmspriset i kriminologi är ett internationellt pris som delas ut för enastående prestationer inom kriminologisk forskning och tillämpning av forskningsresultat för att minska brottsligheten och främja mänskliga rättigheter.

Priset på en miljon svenska kronor delas ut sedan 2006. Torsten Söderbergs Stiftelse bildade 2012 tillsammans med svenska staten Stiftelsen för Stockholmspriset i kriminologi som står bakom priset. Den oberoende juryn leds av professor Lawrence W. Sherman och professor Jerzy Sarnecki. ♦

Ovan: Professor Herman Goldstein och justitieminister Morgan Johansson. Foto: Pernille Tofté.

Isländskt kulturarv i fokus för Torsten & Wanja Söderbergs pris

Torsten och Wanja Söderbergs nordiska pris i design och konsthantverk 2018 på en miljon svenska kronor tilldelades den isländske designern Brynjar Sigurðarson.

Enligt prisnämndens motivering har Brynjar Sigurðarsons arbete en »stark förankring i två fundamentala element i det isländska kulturarvet, nämligen berättartraditionen och fisket. Autenticiteten i hans arbete härrör från förmågan att knyta samman det förflutna och det samtida där internationella influenser och nya möjligheter har välkomnat honom. Brynjars förmåga att samarbeta med människor från olika discipliner såsom fiskare, filmmakare, författare, musiker, arkeologer och hantverkare är en nyckelfaktor för hela hans arbete. Hans nyfikenhet och uppriktighet genomsyrar hans designprojekt vilket kan beskrivas som ett »Nordiskt grepp« om designtendenser i Europa.«

Brynjar Sigurðarson är född i Reykjavik, Island, men bor och verkar i Tyskland och Frankrike. Sedan 2015 driver han en tysk-isländsk designstudio tillsammans med designern Veronika Sedlmair. Sigurðarson har studerat produktdesign vid (the) Icelandic Academy of the Arts och vid ECAL i Lausanne, Schweiz.

Torsten och Wanja Söderbergs pris, ett av de största designpriserna i världen, tillkom 1994 med anledning av 100-årsdagen av Torsten Söderbergs födelse. Årets pris delades ut av Röhsska museet vid en ceremoni på Göteborgs universitet den 4 november 2018. En utställning med Brynjar Sigurðarsons verk öppnades i samband med återinvigningen av Röhsska museet i februari 2019. ♦

Ovan prisnämnden fr.v.: Sigríður Sigurjónsdóttir (Island), Nina Due (Sverige, ordförande), Brynjar Sigurðarson, AnnLouise Sommer (Danmark), Widar Halén (Norge), Tomas Söderberg (Torsten Söderbergs Stiftelse) och Jukka Savolainen (Finland). Foto: Mikael Lamngård.

TIDIGARE MOTTAGARE AV TORSTEN OCH WANJA SÖDERBERGS PRIS

Daniel Rybakken (2017), Margrethe Odgaard (2016), Ilkka Suppanen (2015), Ann-Sofie Back (2014), Hjalti Karlsson (2013), Sigurd Bronger (2012), Henrik Vibskov (2011), Front (2010), Harri Koskinen (2009), Steinunn Sigurðardóttir (2008), Norway Says (2007), Ole Jensen (2006), Gruppen bakom Volvo Your Concept Car (2005), Janna Syvänoja (2004), Sigurður Gústafsson (2003), H.C. Ericsson (2002), Björn Dahlström (2001), Peter Opsvik (2000), Nordiska kritiker (1999), Louise Sass (1998), Mats Theselius (1997), Brita Flander (1996), Liv Blåvarp (1995), Jane Reumert (1994).

Söderbergiska priset till forskning om beroendesjukdomar

Markus Heilig, professor i psykiatri vid Linköpings universitet, tilldelades det Söderbergiska priset i medicin 2018 för viktiga forskningsinsatser för förståelsen av affektiva sjukdomar och alkoholism.

»Markus Heilig är en mycket värdig mottagare av Söderbergiska priset i medicin«, säger Stefan Lindgren, Svenska Läkaresällskapets och priskommitténs ordförande. »Det är en internationellt väletablerad och respekterad forskare inom stress- och beroendeforskning, vars forskning har haft, och har, stor betydelse för såväl grundläggande neurovetenskap som kliniska tillämpningar inom psykiatri och beroendevård«.

»Jag är otroligt hedrad, men också väldigt ödmjuk«, tillägger pristagaren själv. »Det mesta av vårt arbete återstår. Men jag hoppas priset kan rikta strålkastarljuset på beroendepatienternas behov och möjligheterna att möta dessa genom forskning.«

Markus Heilig har gjort flera viktiga originalupptäckter. Tidigt i sin bana upptäckte han ett kroppseget antistress-system och dess receptorer. Han har även påvisat betydelsen av ett annat stressrelaterat system för kontroll av alkoholintag samt betydelsen av amygdala, en hjärnstruktur som är central för rädsla- och ångestupplevelser vid ökande alkoholintag. I kliniska studier var Heilig med att lägga grunden för behandling av heroinberoende med läkemedlet buprenorfin. I nuvarande forskning studerar Heilig-gruppen processer som styr val mellan alkohol och friska, naturliga belöningar.

Det Söderbergiska priset tilldelas vartannat år framstående forskare inom ekonomi eller rättsvetenskap och vartannat år inom medicin. I det första fallet utses priset genom Kungl. Vetenskapsakademien och i det andra genom Svenska Läkaresällskapet. Årets pris på en miljon kronor överlämnades av H.K.H. Prinsessan Sophia vid en ceremoni den 28 maj 2018 på Svenska Läkaresällskapet i Stockholm. Dagen inleddes med ett vetenskapligt seminarium kring hur biomedicinsk forskning kan tillgodose behoven hos patienter med beroendesjukdomar. ♦

Överst: årets mottagare av Söderbergiska priset i medicin Markus Heilig. Foto: Peter Holgersson, LiU.
Ovan fr.v.: Markus Heilig, H.K.H. Prinsessan Sophia och Maria Söderberg. Beskuret. Foto: Lasse Skog.

TIDIGARE MOTTAGARE AV SÖDERBERGSKA PRIS

Ingen utdelning (2017), Kaj Blennow (2016), Tore Ellingsen och Magnus Johannesson (2015), Leif Groop* (2014), Maarit Jänträ-Jareborg (2013), Christopher Gillberg* (2012), Bertil Holmlund (2011), Lars Klareskog* (2010), Lennart Pålsson (2009), Felix Mittelman* (2008), Per Krusell (2007), Catharina Svanborg och Lars Björck* (2006), Nils Jareborg och Jan Ramberg (2005), Anita Aperia* (2004), Lars Calmfors (2003), Hans G. Boman* (2002), Per Henrik Lindblom (2001), Anders Björklund och Olle Lindvall* (2000), Jörgen W. Weibull (1999), Jan-Åke Gustafsson* (1998), Anders Agell (1997), Björn Dahlbäck* (1996), Torsten Persson (1995), Jan Holmgren och Ann-Mari Svennerholm* (1994), Bertil Bengtsson (1993), Per Ingvar Brånemark* (1992), Lars E. O. Svensson (1991), Per Björntorp* (1990), Kurt Grönfors (1989), Nils G. Kock* (1988), Assar Lindbeck (1987), Rolf Luft* (1986).

* Medicin, övriga avser ekonomi/rättsvetenskap.

Guldets tid och offerplats Finnestorp

I början av 2000-talet utfördes forskningsundersökningar vid Finnestorp i Västergötland, mellan Vara och Falköping. En plats som visar sig innehålla ett fyndmaterial som tillhör kategorin »de finaste och mest utsökta föremålen från Sveriges förkristna tid» och den tillhör en av de viktigare lämningarna från Nordens förhistoria.

Upprinnelsen till forskningsprojektet *Guldets tid och Offerplats Finnestorp* startade för knappt 20 år sedan. Fumlande var dess början och okunskapen var omfattande. Undan för undan skingrades vår kunskapsbrist kring denna plats och dess föremål. Vid Finnestorp har återkommande krigare på krigare offerats tillsammans med sina stridshingstar och värdefulla vapen. Lämningar som dateras till några hundra år före vikingatid, det vill säga folkvandringstid, 400–550 e.Kr.

De arkeologer som varit på platsen tidigare ansåg att offerplatsen hade en utbredning av 600 kvadratmeter. Från denna trevande inledning stegrades vår kunskap till att via vår

forskning kunna konstatera att offerplatsen egentligen omfattades av ett 40 000 kvadratmeter stort område.

De arkeologiska utgrävningarna övergick successivt i tvärvetenskapliga analyser. Dessa visade att hästutrustningar och vapen var tillverkade av dåtida mästersmeder. Föremål vars like saknas.

Vidare analyser kommer att skingra dimmorna kring offerade människor och hästar. Vi måste klarlägga varifrån de offerade kommer. Är de från närliggande bygder? Eller är det grannfolk som har offerats till gudarna? Är dessa offer ett resultat av den maktkamp som antas ha pågått mellan svear och götar? Pågående forskning kring isotoper kommer ge svar på dessa frågor.

Under denna forskningsprocess genererades även en »serie hårda fakta«. Ur våtmarkens djup kunde bland annat grävas fram förgyllda betsel, sadelbeslag försedda med djurhuvu-

den och sagoväsen. Svärd försedda med gyllene svärdskrön. Svärdsgrepp prydda med odjur och monster.

Uppdagandet av både kristna

symboler och asaguden Oden. Vid utgrävningarna påträffades beslag som är prydda med kristna symboler och som visade sig återfinnas som symbolmotiv hos mosaiker i samtida romerska kyrkor belägna i den norditalienska staden Ravenna.

Tillsammans med abstrakta kristna symboler förekommer även symboler för asaguden Oden. Huvudsakligen representeras han genom symboliska djurfigurer såsom sina båda korpar (Hugin och Munin) och hans häst Sleipner.

I spåren av kungliga regalier tillverkade av rent guld. I forskningsprojektet har ingått att återbesöka två fyndplatser där de mest exklusiva föremålen från vår svenska förhistoria har påträff-

PROJEKT Guldets tid och Offerplats Finnestorp.

ORGANISATION Arkeologi offerplats Finnestorp.

PROJEKTANSVARIG Fil.dr Bengt Nordqvist.

ANSLAG Övrigt 2004–2018.

fats. De beskrivs närmast som kungliga regalier tillverkade i rent guld. Det är frågan om två västgötska fynd i form av guldhalsringen från Bragnum och guldhalskragen från Möne. Våra undersökningar av platsen där guldhalskragen från Möne hittades visade att kragen hade lagts ner som ett enskilt föremål i ett oansenligt stenröse. Inga andra föremål hade placerats tillsammans med kragen. Den är uppbyggd av flera rör som tillsammans bildar en krage. På denna har sedan lösts fast hundratals små guldfigurer. Det är bland annat krigare liksom djur som svin och hästar men även ödlelika monster. Detta högkvalitativa hantverk överträffar vad dagens guld-

Tomas Söderberg gästar pågående utgrävning i Finnestorp år 2010 tillsammans med Landshövdingen i Västra Götalands län, kommunstyrelsens ordförande i Vara och Falköpings kommuner samt grävdeltagare. Övan t.v.: Detalj av guldhalskragen från Möne. Foto: Stiftelsen Offerplats Finnestorp.

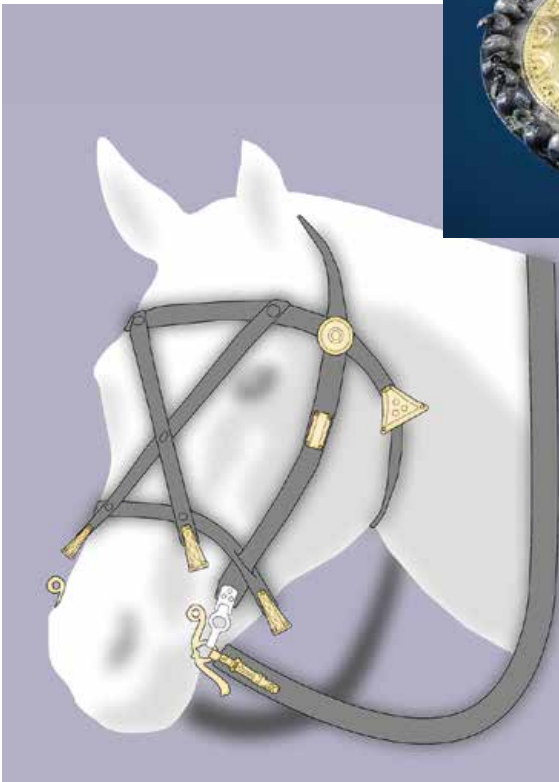
smeder kan prestera. Slitaget visar att de använts vid återkommande händelser och ritualer. Bäraren måste ha varit en mycket betydelsefull person i det dåtida samhället. Kragarna utstrålar

makt och inflytande men även en laddad religiös mystik.

Tack vare generösa ekonomiska bidrag från Torsten Söderbergs Stiftelse under åren har detta forskningsarbete varit möjligt att genomföra. Denna vetenskapliga resa kommer fortsättningsvis att generera viktiga resultat under de kommande åren. ♦

Delar av olika betseldetaljer har påträffats vid Finnestorp. Dessa utgörs av brett, betselringar, betselbeslag, tygelkedjor och beslag till remtyg. Några visas här. T.v. Förgyllt beslag tillhörande hästbetsel funnet vid 2012 års undersökning av Offerplats Finnestorp. Nedan förgyllda och ornerade beslag till hästbetsel. Foto och illustration: Stiftelsen Offerplats Finnestorp.

Motstående sida: Exklusivt spänne tillhörande svärdsbältet. Söljan avbildar Oden i samband med att han offrar sitt ena öga i Mirners brunn. Foto: Stiftelsen Offerplats Finnestorp.

Ett sensationellt förvärv

Gesta Danorum med Olaus Magnus handskrivna vittnesmål om Stockholms blodbad

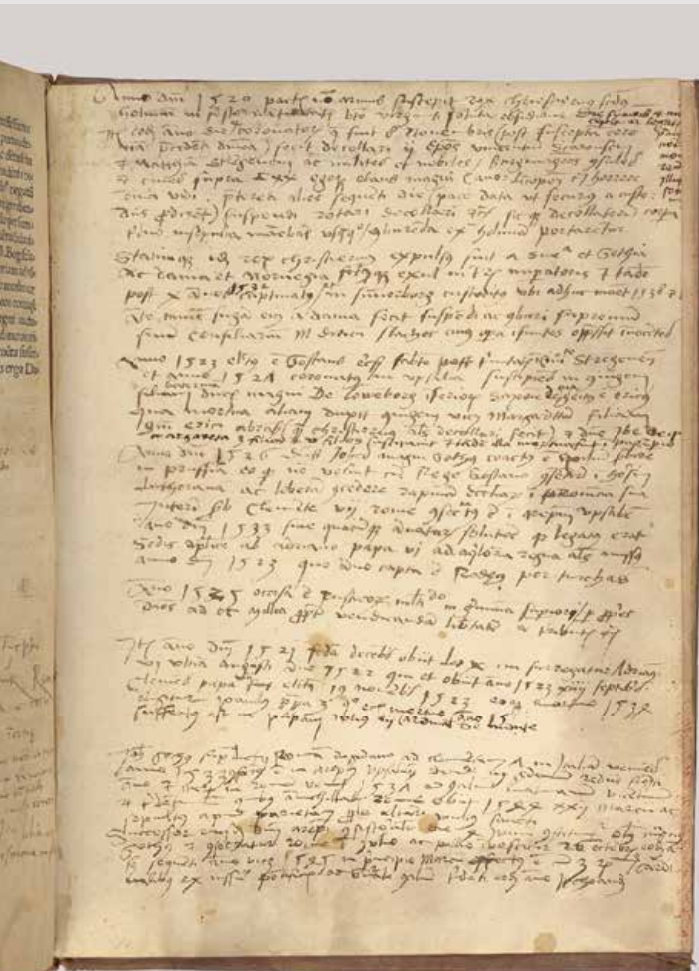
Under våren 2018 kunde Kungliga biblioteket, med ekonomiskt stöd från bland annat Torsten Söderbergs Stiftelse, förvärva ett märkligt exemplar av historieskrivaren Saxo Grammaticus krönika *Gesta Danorum* (Danernas bedrifter) i den första tryckta utgåvan från 1514.

Volymen i fråga har en stark koppling till de berömda historieskrivande bröderna Johannes och Olaus Magnus, verksamma i Sverige och Europa under 1500-talets första oroliga hälft. Särskild uppmärksamhet fick ett blad i slutet av boken, där Olaus med egen hand skrivit ned några minnesbilder från Stockholms blodbad 1520.

Det förvärvade exemplaret av *Gesta Danorum* har färdats långa vägar sedan tryckningen år 1514 och passerat genom många händer. Den tidi-

gaste ägaranteckningen härrör från år 1519, då volymen enligt anteckningar i boken överlämnades som gåva till det så kallade Birgittahuset i Rom av en viss Nicolaus Petri (sv. Nils Persson) genom ombudet Johannes Magnus.

Birgittahuset i Rom spelade under många år en avgörande roll i bröderna Magnus liv. Palatset hade donerats till den heliga Birgitta 1354 av en italiensk adelsdam och sköttes om av en föreståndare som ofta hämtats från klostret i Vadstena. Under med-

Olaus Magnus skildring av Stockholms blodbad:

Anno Domini 1520 [...] suscepit rex Christiernus secundus Holmiam in festo nativitatis beate Virginis [...]. Item eodem anno die 4 Coronatorum, que fuit 8 Novembris (post susceptam coronam precedenti dominica) fecit decollari ii episcopos, Vincentum Scarensem et Matthiam Strengnensem ac milites et nobiles, burgimagistros, consules et cives supra cxx, egoque Olaus Magni canonicus Lincopensis cum horrore omnia vidi: preterea alios sequenti die (pace data ut securius a custodiis prodirent) suspendi, rotari, decollari, etc. Sicque decollatorum corpora triduo insepulta manebant, usquequo comburenda extra Holmiam portarentur.

Svensk översättning:

I Herrens år 1520 intog kung Kristian den andre Stockholm vid den heliga Jungfruns födelse [...]. Samma år på Fyra krönta helgons dag, som var den 8 november, lät han halshugga (efter att ha blivit krönt föregående söndag) två biskopar, Vincent av Skara och Matthias av Strängnäs, riddare och frälsemän, borgmästare, rådmän och borgare – över 120 personer – och jag, Olaus Magnus, kanik från Linköping, beskådade allt detta med fasa. Vidare lät han följande dag (efter löfte om lejd för att de säkrare skulle gå ut ur fängelset) hänga, stegla och halshugga ytterligare personer. Kropparna av de halshuggna låg kvar begravnade i tre dagar ända tills de fördes utanför Stockholm för att begravas.

T.v.: Handskrivna anteckningar av Olaus Magnus. Foto: Kungliga biblioteket.

T.h.: Uppslag ur *Gesta Danorum* med en ägaranteckning från Birgittahuset i Rom längst ner på högra sidan. Foto: Andrea Davis Kronlund, KB.

eltiden fungerade huset som härbärke för svenska pilgrimer på besök i Rom. När Johannes Magnus överlämnade *Gesta Danorum* till Birgittahuset 1519 var Vadstenabrodern Peder Månsson härbärgets föreståndare. Peder var en framstående humanist och vetenskapsman, och Saxo Grammaticus viktiga historieverk bör alltså ha varit ett välkommet tillskott i Birgittahusets bibliotek.

Johannes och Olaus Magnus uppehöll sig i Rom och Birgittahuset under många år. Olaus verkade som föreståndare för huset vid två tillfällen. Han bör alltså ha haft goda möjligheter att konsultera Saxo-boken och anteckna i den.

Vid något tillfälle – vi vet inte när och hur – har vår Saxo-volym hamnat i ett klosterbibliotek i Avignon, södra Frankrike. Här beskars volymen kraftigt i kanterna och bands om. En del av anteckningarna

Kungliga biblioteket i Humlegården, Stockholm. Foto: Istvan Borbas, KB.

i boken har sannolikt tillkommit i det franska klostret.

I samband med franska revolutionen konfiskerades klostret. År 1852 bestämde sig staden för att sälja bibliotekets böcker, och det är nu vårt exemplar kommer ut på marknaden. Vad som sedan hände med boken vet vi inte, fram till dess att den dyker upp vid en auktion i Spanien i mitten av 1990-talet. Via ett danskt antikvariat hamnar den sedan hos en dansk privatsamlare; sedermera säljer Herman H. J. Lyng & Søn och Vangsgaards antikvariat gemensamt boken till Kungliga biblioteket i Stockholm år 2018.

På ett tomt blad i slutet av boken har Olaus Magnus noggrant nedtecknat sina minnesbilder från de dramatiska händelserna i Stockholm i november 1520. Att Olaus Magnus var närvarande vid Stockholms blodbad vet vi sedan tidigare – han har själv skrivit om det i sitt berömda verk *Historia om de nordiska folken*. På det aktuella lössbladet har vi dock att göra med en långt mer oslipad version, dessutom bevarad i vittnets egen hand. Förmodligen har Olaus påbörjat dessa anteckningar mot slutet av 1530-talet och därefter lagt till notiser under en längre tid. Sannolikt utgör bladet ett utkast till Olaus självbiografi, som han påbörjade mot slutet av sitt liv men aldrig hann färdigställa. Handstilen tycks efterhand bli strävare och spretigare. De sista anteckningarna, skrivna med tjockare penna och mörkare bläck, har präntats ned 1552, några år före hans död. ♦

Artikeln baseras på Elin Andersson, »Gesta Danorum med Olaus Magnus handskrivna notiser«, *Biblis* 83 (2018), s. 2–9.

PROJEKT Gesta Danorum med anteckningar av Olaus och Johannes Magnus.

ORGANISATION Kungliga Biblioteket.

PROJEKTANSVARIG Enhetschef Katinka Ahlbom.

ANSLAG Övrigt 2018.

Gesta Danorum skrevs av den medeltida danske historieskrivaren Saxo Grammaticus (Saxe den lärde) under 1100-talet och handlar om Danmarks historia.

Verkets fullständiga namn är »Danorum Regum heroumque Historiae stilo eleganti a Saxone Grammatico natione Sialandico necnon Roskildensis ecclesiae praeposito, abhinc supra trecentos annos conscriptae et nunc primum literaria serie illustratae tersissimeque impressae.«

Håller avtal om rangordning av lån?

Svenska företag finansierar sin verksamhet med en blandning av eget kapital och skuld. När flera långgivare har lånat ut pengar till samma företag är det vanligt att långgivarna sinsemellan ingår avtal om vilka fordringar som ska vara prioriterade respektive efterställda.

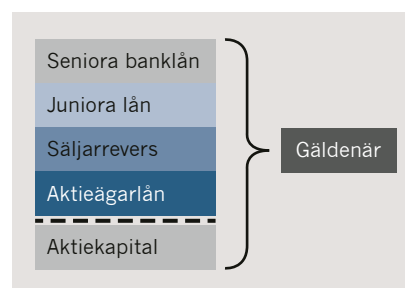
Mitt arbete handlar om vissa rättsliga frågor som blir aktuella vid finansiering av företag, särskilt vid företagsöverlåtelser. Den konkreta situation som har gett upphov till mitt projekt är ingående av avtal mellan två eller flera långgivare och låntagare, där syftet är att långgivarna sinsemellan ska rangordna sina fordringar mot samma bolag. Det är inte klart hur sådana avtal, som ofta kallas *inter-creditor agreements* ska behandlas av en konkursförvaltare vid låntagarens konkurs. Det vill säga huruvida den rangordning som parterna i en finansieringstransaktion har avtalat om kommer att följas när bolagets

tillgångar ska fördelas mellan fordringsägare. Jag kallar dessa avtal för »efterställningsavtal« i det följande.

Man skulle kunna illustrera en kapitalstruktur där investerare har satt in olika typer av skuld som figuren till höger. Den kommersiella överenskommelsen brukar vara att bolaget (gäldenären) ska betala av sina lån i den ordning som visas.

Med hjälp av efterställningsavtalet avser man att reglera i vilken ordning olika fordringsägare ska få betalt, oavsett om de enligt den svenska förmånsrättslagen skulle tillhöra samma kategori. Ett sådant här avtal är bindande mellan parterna. Men en konkursförvaltare kan förmodligen välja (eller tolka lagen på ett sätt som påbjuder) att bortse ifrån ett sådant avtal, och verkställa en utdelning i låntagarens konkurs pro rata till alla borgenärer som tillhör samma förmånsrättsliga kategori. De prioriterade eller av andra skäl fördelade parterna till ett efterställningsavtal är då hänvisade till att begära av övriga borgenärer att de följer avtalet och lämnar över medel som felaktigt har mottagits från konkursboet.

Varför skulle det då vara ett problem om min undersökning visar att vi inte vet huruvida ett efterställningsavtal är verkställbart i konkurs? Ett svar kan vara att det faktum att efterställningsavtal i och för sig är

Exempel på kapitalstruktur. Parternas intention brukar vara att gäldenären ska betala av sina lån i den ordning som visas i figuren.

bindande mellan parterna, inte är tillräckligt för att marknadens olika aktörer ska kunna agera i förlitan på den överenskomna rangordningen (och riskfördelningen). Den föreställningen vilar i sin tur på två hypoteser som jag vill pröva i mitt arbete.

Hypotes 1: Det är (inte bara undantagsvis) rationellt för en borgenär som erhåller medel i strid med ett efterställningsavtal att bryta avtalet och behålla pengarna.

Hypotes 2: Ett efterställningsavtals tillförlitlighet i obeståndssituationen har betydelse för kreditrisk och kapitaltäckningskrav.

På grundval av denna undersökning kan det sedan vara intressant att diskutera vad som är en lämplig balans mellan å ena sidan en uttömmande lagreglering av borgenärs inbördes rätt i obeståndssituationer, och å andra sidan ett större genomslag för vad parterna har avtalat. ♦

Sara Göthlin. Foto: PMAGI AB

PROJEKT

Rangordning av fordringar inom samma förmånsrättsliga kategori.

LÄROSÄTE

Stockholms universitet.

PROJEKTANSVARIG

Doktorand Sara Göthlin.

ANSLAG

Rättsvetenskap 2018.

En föränderlig arbetsmarknad

Den svenska arbetsmarknaden har under de senaste decennierna genomgått omfattande strukturella förändringar på grund av globalisering och digitalisering.

Dessa processer har satt press på företag och anställda att anpassa sig till nya förhållanden. Som följd har det skett stora förändringar i ägarbilden hos svenska företag: offentligt ägda bolag har privatiserats, riskkapitalbolag har blivit allt vanligare ägare av företag, utländskt ägande har ökat och entreprenörskap har blivit ett allt mer betydande inslag i den moderna ekonomin.

Inom projektet kommer vi att empiriskt studera hur dessa förändringar har påverkat anställda och företag i Sverige. För detta ändamål används ett stort och unikt datamaterial med detaljerad information om arbetskraft som är sammankopplat med företags- och ägardata för perioden 1990–2015. Specifika frågeställningar inkluderar vad som händer med anställdas karriärer i termer av löner och anställning när företag byter ägare eller investerar i digitalisering och globalisering: Vilka är de individegenskaper som påverkar vem som vinner och förlorar på strukturella förändringar? Vad påverkar beslutet att bli en entreprenör? Vad har karakteriserat framgångsrika karriärer på den svenska arbetsmarknaden?

Projektets bidrag är att fördjupa vår kunskap om hur globaliseringen, digitaliseringen och ägarförändringar påverkar arbetsmarknaden. Denna kunskap kan sedan användas som grund för policybeslut både för svenska politiker och beslutsfattare i det svenska näringslivet. ♦

Joacim Täg. Foto: Karl Gabor.

PROJEKT

Företag och anställda på en föränderlig arbetsmarknad.

ORGANISATION

Institutet för Näringslivsforskning.

PROJEKTANSVARIG

Ekon.dr Joacim Täg.

ANSLAG

Ekonomi 2018.

Anna Blom med forskargruppen vid Clinical Research Centre (CRC), Lunds universitets och Region Skånes gemensamma centrum för medicinsk forskning i Malmö. Foto: Anki Mossberg.

Nya behandlingsmetoder av infektioner

Antibiotikaresistens är ett växande problem världen över och vi vill med hjälp av våra specialdesignade proteiner hitta nya metoder att behandla infektioner.

Vår studie fokuserar på utveckling av nya behandlingsmetoder för kliniskt betydelsefulla bakterier såsom *Neisseria gonorrhoeae*, vilken orsakar den vanliga könssjukdomen gonorré samt andra bakterier som infekterar brännskadesår. Den ständigt ökande antibiotikaresistensen kan göra även milda, vanliga infektioner mycket farliga för vissa personer. Detta kräver att vi utvecklar nya behandlingar för infektioner, som är baserade på andra principer än klassiska antibiotika.

Varje bakterie som framgångsrikt infekterar en människa måste kunna försvara sig mot komplementsystemet, en central del av immunsystemet vars huvudfunktion är att identifiera, märka och döda bakterier. Vi har tidigare visat att många bakterier till försvar täcker sin yta med komplementhämmare, stulna från den människa de infekterar. Vi vill nu undersöka om denna egenskap

PROJEKT

Nya behandlingar av infektioner baserade på patogena bakteriers strategier att undkomma komplementsystemet.

LÄROSÄTE

Lunds universitet.

PROJEKTANSVARIG

Professor Anna Blom

ANSLAG

Medicin 2012, 2018.

Anna Blom. Foto: privat.

kan användas för utveckling av ny behandling med speciella designade proteiner. Dessa proteiner ska förhindra interaktioner med komplementhämmare samtidigt som de startar en komplementattack på bakterieytan. En fördel med terapeutisk användning av dessa molekyler är den låga risken för resistensutveckling, eftersom förmågan att binda komplementhämmare som våra proteiner utnyttjar ger en överlevnadsfördel. Först kommer vi att testa våra proteiner i enklare system utanför kroppen för att sedan bekräfta att dessa fungerar även i djurmodeller. Om detta visar förväntade data kommer vi att börja med kliniska tester för att se om våra proteiner kan användas för att framgångsrikt behandla patienter. ♦

Torsten Söderbergs akademiprofessur i medicin

Sedan 2012 har Torsten Söderbergs Stiftelse givit anslag till Kungl. Vetenskapsakademien för att stödja professorers forskning över femårsperioder genom Torsten Söderbergs akademiprofessur i medicin. Anslagen bereds och beslutas av Kungl. Vetenskapsakademien efter peer-review-förfarande. Vid en utlysning av professorsanslag kontaktas berörda

fakulteter direkt och inbjuds att nominera kandidater enligt bifogade instruktioner.

Forskningsprofessuren ska främja internationellt ledande forskning inom det medicinska området genom att möjliggöra för innehavaren att på heltid ägna sig åt forskning vid ett svenskt lärosäte. Detta gör professuren till en attraktiv tjänst

och tillåter satsningar av en djärvare typ som annars inte skulle göras. Tjänsten söks av landets elitforskare och har även kommit att bli ett bevis på den aktuella professors höga forskningskvalitet. Anslagen är på tio miljoner vardera.

De senaste fem års innehavarna presenterar huvuddragen i sin forskning nedan. ♦

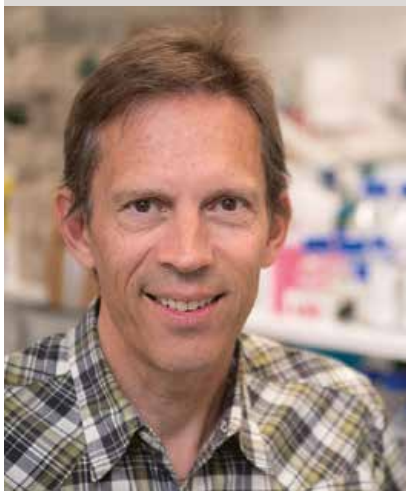

Foto: Ulf Sirborn, KI.

Thomas Perlmann

Professor i molekylär utvecklingsbiologi

LÄROSÄTE: Karolinska Institutet

INSTITUTION: Institutionen för cell- och molekylärbiologi

PERIOD: januari 2019–december 2023

2017

»Vår forskning handlar om att förstå hur celler i centrala nervsystemet bildas från stamceller. Vi är framför allt intresserade av de celltyper som dör i patienter med Parkinsons sjukdom.

Vi ägnar oss åt grundforskning med målet att förstå fundamentala processer på molekylär nivå. På längre sikt är målet att forskningen ska ha betydelse för sjukdomar som Parkinsons. Vi har förhoppningen att forskningen ska ge möjligheter att hämma nervcellsöd eller åstadkomma reparation, så kallad regeneration, i det centrala nervsystemet.

Professuren är ett mycket viktigt bidrag till vår forskning, som möjliggör större och relativt långsiktig stabilitet i finansieringen. Jag är väldigt tacksam för att ha blivit tilldelad den här professuren.»

Foto: Johan Wingborg, GU.

Fredrik Bäckhed

Professor i molekylärmedicin

LÄROSÄTE: Göteborgs universitet, Sahlgrenska Akademin

INSTITUTION: Institutionen för medicin

PERIOD: januari 2018–december 2022

2016

»Syftet med vår forskning är att förstå hur de biljoner bakterier som finns i våra tarmar påverkar vår hälsa. Vi vill gärna betrakta tarmfloran som ett organ med egen arvs massa och funktioner som våra kroppsegna celler inte klarar av. En viktig komponent är att förstå vilka faktorer som påverkar sammansättningen av tarmfloran där kosten är en viktig faktor.

Just nu är vårt stora intresse att undersöka hur tarmfloran är förändrad vid diabetes och hjärtkärlsjukdom samt om denna förändrade tarmflora bidrar till sjukdomsutvecklingen. Om detta är fallet så är nästa steg att förstå hur vi kan stabilisera tarmfloran för att förhindra sjukdom alternativt utveckla nya strategier för att bota sjukdomen baserat på tarmfloran.

Professuren är först och främst ett stort erkännande för den forskning som gruppen har bedrivit under de senaste åren. Dessutom är ett långsiktigt stöd som detta oerhört viktigt för att kunna spänna bågen högt och satsa på högriskprojekt.»

Sten Eirik Waelgaard Jacobsen

Professor i stamcellsbiologi och regenerativ medicin

LÄROSÄTE: Karolinska Institutet

INSTITUTION: Institutionen för medicin

PERIOD: januari 2020–december 2024

2015

»Vår forskning fokuserar på stamceller i blodsystemet, hur dessa bildar kroppens olika blodceller och immunsystemet, samt vad som händer när de normala stamcellerna ersätts av cancerstamceller och kroppen går från att producera blodceller till att producera leukemi.

Forskningen har betydelse vid bland annat stamcellstransplantationer som används för att bota sjukdomar i blod- och immunsystemet. Nybildningen av flera livsviktiga blodceller tar lång tid och genom att identifiera viktiga blodbildande stamceller hoppas vi på att hitta sätt att snabba på produktionen. Ett ännu större problem är återfall i t.ex. leukemi efter en stamcellstransplantation. Genom att ha identifierat stamcellerna som ger upphov till återfall kan vi fokusera på hur man bättre kan eliminera eller neutralisera dessa.

Akademiprofessuren innebär ett viktigt erkännande av vår forskning. Samtidigt ger långsiktiga resurser en unik möjlighet att inrikta sig på ännu mer banbrytande forskning.»

Foto: Gustav Mårtensson, KI.

Kaj Blennow

Professor i neurovetenskap

LÄROSÄTE: Göteborgs universitet, Sahlgrenska Akademin

INSTITUTION: Institutionen för neurovetenskap och fysiologi

PERIOD: januari 2015–december 2019

2014

»Jag forskar om Alzheimers sjukdom och arbetar med att utveckla metoder för att kunna mäta de biokemiska förändringar som finns i hjärnan via ryggsvätske-(likvor)prover och även via blodprover.

Målet med forskningen är att förstå de molekylära mekanismerna vid Alzheimer, framför allt vilka förändringar som har störst betydelse för sjukdomsutvecklingen. För att få tillförlitliga data måste denna typ av forskning i slutänden göras direkt på patienter med sjukdomen, i studier där man följer patienter och symptomfria äldre under flera år. Ett viktigt mål är också att kunna använda dessa likvortester för klinisk diagnostik, för att möjliggöra att patienter får en adekvat behandling.

Akademiprofessuren är utomordentligt viktig för mig, då den ger mig en plattform att stå på i min dagliga forskning och de projekt jag arbetar med.»

Foto: Johan Wingborg, GU.

Jonas Frisé

Professor i stamcellsforskning

LÄROSÄTE: Karolinska Institutet

INSTITUTION: Institutionen för cell- och molekylärbiologi

PERIOD: januari 2014–december 2018

2013

»Jag är intresserad av kroppens förmåga att förnya celler, både när vi är friska och hur det förändras vid sjukdomar. Ett huvudintresse i min forskningsgrupp är nybildning av celler i den vuxna hjärnan och hur det påverkar våra hjärnors formbarhet och även reaktioner på skador och sjukdom.

Mycket av vår forskning syftar till att öka vår förståelse av hur celler i kroppen fungerar på ett ganska basalt plan. Men vi är också alltid intresserade av hur cellers funktion påverkas vid sjukdomar och att finna kunskap som kan leda till nya insikter om sjukdomsprocesser, vilket behövs för att utveckla nya behandlingar.

Att få ett så generöst och långsiktigt stöd till vår forskning har haft en avgörande betydelse för vår möjlighet att driva långsiktiga projekt där vi kan gå på djupet kring viktiga frågeställningar.»

Foto: Gustav Mårtensson, KI.

ANSLAGSGIVNING 2018, KR

Totalt..... 47 627 984

FÖRDELNING PÅ ÄMNESOMRÅDE, KR

Medicin..... 19 068 000
Ekonomi..... 12 298 429
Rättsvetenskap..... 6 005 833
Övrigt..... 10 255 722

FÖRMÖGENHET, KR

31 december 2018..... 740 568 400

FÖRDELNING PÅ MOTTAGARE, KR

Kungl. Vetenskapsakademien..... 10 168 000
Handelshögskolan i Stockholm..... 5 292 000
Lunds universitet..... 5 079 000
Göteborgs universitet..... 4 908 667
Uppsala universitet..... 3 015 833
Karolinska Institutet..... 3 000 000
Stockholms universitet..... 2 270 375
Institutet för Näringslivsforskning..... 1 972 500
Centrum för Näringslivshistoria..... 1 766 929
Övriga mottagare..... 10 154 680

STYRELSE 2018 (Ny styrelse 2019, se stiftelsens webbplats.)

Tomas Söderberg, fil.dr h.c., ordförande

Richard Arvidsson, professor, vice ordförande

Peter Söderberg, fil.kand., ledamot

Maria Söderberg, civ.ek., ledamot

Wanja Söderberg, suppleant

Anna Söderberg, fil.kand., suppleant

Elisabet Söderberg, fil.dr, suppleant

Torsten Söderberg, produktutv., suppleant

KANSLI

Sabina Andersson, kanslichef

Marianne R. Lunde, kanslichef (t.o.m. 30 april)

Charlotta Lindgren, redaktör, administrativ samordnare

VETENSKAPLIGA RÅDGIVARE

Harry Flam, prof. em. i internationell ekonomi, Stockholms universitet, ledamot av Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien

Claes-Robert Julander, prof. em. i företagsekonomi, Handelshögskolan i Stockholm, ledamot av Kungl.

Ingenjörsvetenskapsakademien, f.d. rektor

Gustaf Lindencrona, prof. em. i finansrätt, Stockholms universitet, ledamot av Kungl. Vetenskapsakademien, f.d. rektor

Bo Ralph, prof. em. i nordiska språk, Göteborgs universitet, ledamot av Svenska Akademien

Hans Wigzell, prof. em. i medicin, Karolinska Institutet, ledamot av Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, ledamot av Kungl. Vetenskapsakademien, f.d. rektor

REVISOR

KPMG AB; Fredrik Sjölander, auktoriserad revisor

Anslag 2018

MEDICIN

Blom, Anna; professor

Lunds universitet

»Nya behandlingar av infektioner baserade på patogena bakteriers strategier att undkomma komplement-systemet«

1 500 000 kronor

Brodin, Petter; med.dr

Karolinska Institutet

»Inflammatoriska komplikationer hos prematurfödda barn«

1 000 000 kronor

Erlandsson, Anna; docent

Uppsala universitet

»Astrocyters roll för spridning av amyloid-beta patologi«

1 000 000 kronor

Hansson, Göran K.; ständig sekreterare

Kungl. Vetenskapsakademien

»Torsten Söderbergs akademiprofessur i medicin 2019«

10 168 000 kronor

Kiessling, Rolf; professor

Karolinska Institutet

»Cellterapi av malignt melanom med tumörinfiltrerande lymfocyter och Dendritcells vaccin«

1 000 000 kronor

Lundgaard, Iben; bitr. universitetslektor

Lunds universitet

»Cerebrospinalvätskans flöde och dess roll i Alzheimers sjukdom«

1 000 000 kronor

Ohlsson, Claes; professor

Göteborgs universitet

»En ny mekanism för reglering av kroppsvikt«

2 000 000 kronor

Sotiriou, Georgios; assisterande professor

Karolinska Institutet

»Fotoaktiverade antimikrobiella nanokoatningar på medicinsk utrustning«

1 000 000 kronor

EKONOMI

Agndal, Henrik; professor

Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

»Styrning av komplexa företagsrelationer«

380 500 kronor

Andersson, Magnus; ekon.dr

Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

»Tidig bankverksamhet i Sverige 1850–1920, etapp 2«

930 000 kronor

Bos, Marieke; vice föreståndare

Handelshögskolan i Stockholm, SHoF

»Finansiell ekonomi: »Marknader, företag och informationsflöden««

350 000 kronor

Ek, Claes; fil.dr

Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

»Fördelen med att frestas? Självkontroll, självförtroende och ekonomiska val«

282 500 kronor

Hagberg, Axel; fil.dr

Handelshögskolan i Stockholm, EHFF

»Skuggbanker i Sverige del 2 – erfarenheter från det tidiga 1900-talet«

930 000 kronor

Husebye, Alexander; direktör

Föreningen Centrum för Näringslivshistoria

»Olle Söderberg – en biografi«

1 766 929 kronor

Nyberg, Klas; professor

Stockholms universitet

»Mode, lyx, kredit och tillit«

178 000 kronor

Rovira Nordman, Emilia; docent
Handelshögskolan i Stockholm, SIR
»It's a retail revolution: Digitaliseringens internationella utmaningar«
2 152 000 kronor

Sandgren, Fredrik; docent
Uppsala universitet
»Innovation och institutionell förändring inom svensk varuhandel 1920–2010«
496 000 kronor

Strömsten, Torkel; docent
Handelshögskolan i Stockholm, SIR
»Forskarskolan i redovisning, FIRE«
1 860 000 kronor

Tåg, Joacim; ekon.dr
Institutet för Näringslivsforskning
»Företag och anställda på en föränderlig arbetsmarknad«
1 972 500 kronor

RÄTTSVETENSKAP

Brännström, Leila; docent
Lunds universitet
»Egendomsskyddets omvandlingar: En rättshistorisk och rättsteoretisk studie«
665 000 kronor

Cejie, Katia; docent
Uppsala universitet
»Inkomstskatter och socialavgifter i gränsöverskridande situationer«
1 067 000 kronor

Dahlman, Christian; professor
Lunds universitet
»Robusthet i forensisk bevisning«
1 076 000 kronor

Göthlin, Sara; jur.kand.
Stockholms universitet
»Rangordning av fordringar inom samma förmånsrättsliga kategori«
1 760 000 kronor

Mahmoudi, Said; professor
Stockholms universitet
»Självförsvar i förhållande till oövliga eller oförmögna stater«
124 000 kronor

Mares, Radu; docent
Raoul Wallenberg Institutet för mänskliga rättigheter
»RWI-bibliotekets samlingar för förbättrad forskningsmiljö om mänskliga rättigheter«
250 000 kronor

Ruotsi, Mikael; jur.kand.
Uppsala universitet
»Den svenska tryck- och yttrandefrihetsregleringen – en hållbarhetsanalys«
205 333 kronor

Trenta, Cristina; docent
Örebro universitet
»Det nya EU samförståndet om utveckling: Hållbarhet och skatterättsens roll«
858 500 kronor

ÖVRIGT

Ahlbom, Katinka; enhetschef
Kungliga biblioteket
»Gesta Danorum med anteckningar av Olaus och Johannes Magnus«
480 000 kronor

Andersson, Stig; med.dr
»En vårdhistoria utifrån primärvårdsperspektiv med Värmland som exempel«
50 000 kronor

Aspeborg, Håkan; arkeolog
Lunds universitet
»En centralplats uppkomst – aktörer, bosättningar och landskap kring Uppåkra«
440 000 kronor

Bergman, Lars; generalsekreterare
Riksföreningen Sverigekontakt
»De karolinska fångarnas censurerade brev«
449 000 kronor

Bjerrhede, Staffan; ordförande
Källeredes hembygdsförening
»Källeredes Hembygdsarkiv«
75 000 kronor

Björk Lindahl, Maja; utställningsproducent
Göteborgs stadsmuseum
»Katalog till utställning om mode ur ett kulturhistoriskt perspektiv«
205 000 kronor

Borgehammar, Stephan; professor
Frontside kammarmusikförening
»Frontside – Gothenburg International Chamber Music Festival«
50 000 kronor

Bortolozzi, Anna; fil.dr
Nationalmuseum
»Katalog över de italienska arkitekturritningarna i Cronstedt-samlingen«
75 000 kronor

Due, Nina; museichef
Göteborgs kommun
»Inköp av Right Angle Mirror av Daniel Rybakken till Röhsska museet«
30 000 kronor

von Ehrenheim, Jacob; hr
Grönsöo slott
»Vardagsbestyr på Grönsöo«
60 000 kronor

Fischer, Peter; professor
Göteborgs universitet,
Svenska Cypernexpeditionens vänner
»Söderbergexpeditionen: En bronsåldersstads ekonomiska centrum«
1 191 000 kronor

Günther, Stefan; tekn.dr
Mölnåls kommun/Gunnebo slott
»Inredning av trädgårdsgrottan i Gunnebo orangeri«
300 000 kronor

Hell, Ann-Charlotte; projektledare
Kungl. Musikaliska Akademien
»Utgivning av verk av Wilhelm Stenhammar i källkritiska notitioner«
100 000 kronor

Johansson, Anders; författare
»Malcolm Munthe – myter och mysterier kring engelsk-svensk krigshjälte«
50 000 kronor

Johnny, Hagberg; prost, teol.dr. hc
Skara Stiftshistoriska Sällskap
»Fornsvenska legendariet. Utgåva och översättning«
100 000 kronor

Klackenberg, Dag; ordförande
De Svenska Historiedagarna
»De Svenska Historiedagarna 2019«
100 000

Kvicklund, Karin; kulturchef
Tjolöholms slott
»Boken om Tjolöholms Slott«
400 000 kronor

Lagerkvist, Cajsa; museichef
Mölnåls kommun/Mölnåls stadsmuseum
»Tidsresan 3: Fylgia för framtiden«
520 000 kronor

Ljungström, Viveka; chefredaktör
Forskning och Framsteg
»Utgivning av tidskriften Forskning & Framsteg under 2019«
49 280 kronor

Maassen, Barbro; fil.kand.
»En Ingaröbondes dagbok, 1860–1914«
50 000 kronor

Neuding Skoog, Martin; fil.dr
Försvärshögskolan
»Militära entreprenörer i 1500-talets Sverige«
465 000 kronor

Nilsson, Isabella; ständig sekreterare
Kungl. akademien för de fria konsterna
»Publicering av Konstakademiens sk 1806 års bibliotek«
300 000 kronor

Nordqvist, Bengt; fil.dr
Arkeologi offerplats Finnestorp
»Guldets tid och Offerplats Finnestorp«
495 900 kronor

Norrhem, Svante; docent
Lunds universitet
»Allianspartner eller undersåte? Sverige och franska subsidier 1630–1800«
148 000 kronor

Nyberg, Klas; professor
Stockholms universitet
»Elsa Gullberg – textil pionjär«
100 000 kronor

Nyberg, Gudrun; professor em.
»Konsthantverk & design – Hundra år i Göteborg«
136 000 kronor

Olsen, Kim; doktorand
Göteborgs universitet
»Kronofogdarna, nätverken och uppboresinstitutionen«
124 667 kronor

Olsson, Agneta; församlingsherde
Västra Frölunda pastorat
»Styrsö Kammarolister«
40 000 kronor

Parker, Kerstin; fil.mag.
»Judarna i Linnéstaden«
150 000 kronor

Pihlgren, Victoria; fil.dr
Linköpings universitet
»Hovslagare och veterinärer vid svenska regementen under 1800-talet«
320 000 kronor

Quinlan, Meghan; fil.dr
Uppsala universitet
»Politiska sånger i Frankrike 1226–1270«
247 500 kronor

Stenhammar, Olof; ordförande
H.M. Drottning Silvias Stiftelse – Care About the Children
»H.M. Drottning Silvias Stiftelse med anledning av H.M. Drottningens 75-årsdag«
250 000 kronor

Strannegård, Claes; bitr. professor
Chalmers tekniska högskola
»Från speciell till generell artificiell intelligens«
256 000 kronor

Trossholmen, Ninni; fil.dr
Etnologiska föreningen i Västsverige
»Partille herrgård genom tiderna – kulturhistoriska betraktelser«
150 000 kronor

Whitling, Frederick; fil.dr
»Gustaf VI Adolf som arkeolog och kulturmeccenat«
190 000 kronor

Zamore, Gustav; fil.dr
Stockholms universitet
»Botulf från Gottröra och jakten på kättare i den europeiska periferin«
108 375 kronor

PRISER

Söderbergiska priset 2018
till professor Markus Heilig
1 000 000 kronor plus omkostnader
Svenska Läkaresällskapet

Torsten och Wanja Söderbergs pris 2018
till den isländske designern Brynjar Sigurdarson
1 000 000 kronor plus omkostnader
Röhsska museet

FRAMSIDANS ÖVRE RAD visar tre förgyllda beslag till betsel (se även sidan 7). Längst upp till höger visas även en detaljbild av guldhalsringen från Bragnum. NEDRE RADEN visar förgyllda silverbleck som har suttit längst upp på svärdsskidan, s.k. munbleck. Dessa är ornerade med bland annat romerska akantusslingor medan en även har försetts med avbildningar av Odens häst och hans båda korpar. Foto: Stiftelsen Offerplats Finnestorp.

TORSTEN SÖDERBERGS STIFTELSE

Besöksadress: Karlavägen 41, Stockholm

Postadress: Box 5391, 102 49 Stockholm

Telefon: 08-661 52 11

www.torstensoderbergsstiftelse.se

Formgivning: Charlotta Lindgren Tryck: Åtta.45 Tryckeri 2019